

Länsstyrelsen
Västra Götaland

Yttrande

1 (4)

Datum

2021-02-03

Ärendebeteckning

600-49518-2021

N2021/02166

Regeringskansliet

n.remissvar@regeringskansliet.se

Vägen mot fossiloberoende jordbruk

Er beteckning: N2021/02166

Länsstyrelsen i Västra Götalands län yttrar sig över betänkandet av Utredningen om fossiloberoende jordbruk (SOU 2021:67).

Sammanfattning

Sammantaget ser Länsstyrelsen i Västra Götalands län positivt på de förslag utredningen föreslår. Nedan följer våra synpunkter, som presenteras utifrån respektive förslag som utredningen presenterar.

Ett jordbruksavdrag införs

Vi ser positivt på detta förslag om grön skatteväxling, eftersom enbart en utfasning av återbetalningen av dieselskatten skulle få stora konsekvenser, som utredningen konstaterar.

Återbetalning av dieselskatt fasas ut

Vi ser också positivt på att fasa ut återbetalning av dieselskatten. Det är en tydlig signal och ett verkligt styrmedel bort från fossila bränslen.

Jordbruksverkets instruktion förtydligas och kompletteras

Det är bra att Jordbruksverket kontinuerligt följer upp enligt utredningens förslag. Dock kan det vara svårt för verket att följa upp de åtgärder och styrmedel som utredningen föreslår, eftersom utredningen inte har satt några mätbara mål med förslagen. Det är till exempel svårt att följa upp själva definitionen om ett fossiloberoende jordbruk. Att jordbruket i huvudsak drivs av förnybar energi och insatsmedlen i huvudsak är producerade av hållbara förnybara råvaror eller återvunnet material uppfattas som ett diffust mål, då det är osäkert vilken andel som ska anses vara ”i huvudsak”. Jordbruket har en viktig roll och en stor potential i klimatomställningen, och branschen och näringen har stort driv i frågan. Som exempel har lantbruksbranschens egen färdplan för fossilfri konkurrenskraft¹ siktat inställt på att vara helt fossilfria inom drivmedel, torkning och värme till 2030.

En biopremie för rena biodrivmedel införs

Vi ser positivt på införandet av en biopremie för rena biodrivmedel. Detta förstärker arbetet ytterligare att styra användandet från fossila

1.) <https://www.lrf.se/mitt-lrf/nyheter/riks/2020/03/sveriges-bonder-klimatmal-fossilfritt-lantbruk-2030/>

till förnybara bränslen. Men det är bekymmersamt att biodrivmedlens roll inte problematiseras mer i utredningen. Utredningen konstaterar att det är biodrivmedel som står för den stora potentialen när det gäller att minska utsläppen från jordbrukets arbetsmaskiner. Samtidigt lyfts att i princip allt biodrivmedel i dag importeras och att Sverige i dag konsumerar en betydande del av produktionen i EU. Det är en erkänd problematik att flera sektorer gör anspråk på biodrivmedel, men i betänkandet saknas resonemang om detta. Det saknar också tydliga förslag på styrmedel för att främja en ökad inhemsk produktion av biodrivmedel, inte minst från jordbruket självt. I exempelvis avsnitt 8.1.7 och 8.1.8 diskuteras dess potential, men förutom förlängt gödselgasstöd lyser förslagen med sin frånvaro. Möjligheterna är stora att vidareförädla olika produkter och avfall inom lantbruket och livsmedelssektorn, som kan generera mer biodrivmedel än i dag.

I förslagen till ny förordning om statligt stöd till användningen av vissa biodrivmedel inom jord-, skogs-, och vattenbruk saknar vi en bestämmelse som tydliggör förhållandet till andra styrmedel som Klimatklivet. Ska det vara tillåtet att kunna erhålla stöd från Klimatklivet för att konvertera till/köpa in till exempel en FAME-traktor och sen kunna få ersättning för bränslet FAME?

Vi anser också att satsningar måste göras på forskning och utveckling av nya hållbara drivmedel som kopplar till jordbruket och som kan fungera på såväl äldre som nyare maskiner i lantbruket. Här vill vi poängtera vikten av att även på något sätt främja möjligheten till efterkonvertering. Då jordbrukets maskiner har en låg utbytestakt, bedöms detta ha potential under förutsättning att fungerande tekniska lösningar utvecklas. I takt med att användningen av arbetsfordon drivna av fossila alternativ ökar, kommer även medvetenheten om drivmedlen och efterfrågan på efterkonvertering av den befintliga maskinparken att öka.

Den befintliga klimatpremien utvidgas

Vi är positiva till föreslagen utvidgning av klimatpremien men befarar att den inte kommer komma jordbruksbranschen till del i den utsträckning som det var tänkt och som behövs. En riktad informationsinsats kan därför behövas till branschen då premien idag i stort är förknippad med (el)bussar och lastbilar. Det bör också övervägas om en del av medlen bör öronmärkas till (jordbrukets) arbetsmaskiner.

Vi ser positivt på de föreslagna ändringarna som innebär en breddning av vad arbetsmaskinerna får drivas av. I förslag till ändring i förordningen om statligt stöd till vissa miljöfordon, under 2 §, anser vi dock att kriteriet om en nettoeffekt över 75 kW bör ändras, så att lägre nettoeffekter tillåts. Det öppnar upp för att även många eldrivna arbetsmaskiner med lägre effekt, som hjullastare och grävmaskiner,

kan få ta del av stödet. Utredningen lyfter detta och hänvisar till Klimatklivet, men då en relativt stor andel av sådana åtgärder idag får avslag inom Klimatklivet, anser vi att premien kan utgöra ett viktigt komplement till Klimatklivet eller till och med skulle kunna ersätta Klimatklivet för denna ansökanstyp.

Vi tycker att det i detta sammanhang är synd att definitionen för arbetsmaskiner begränsas till att avse arbetsmaskiner av endast fordonstyp, då detta exkluderar omställningen till andra tekniska lösningar i jordbruket för exempelvis pumpar och fodermixrar. De drivs i dagsläget ofta av en extern kraftkälla i form av en traktor, men det finns goda möjligheter att ersätta dem med en stationär eldriven motor.

Det befintliga gödselgasstödet och biogasstödet utökas och förlängs

Vi är positiva till en förlängning av gödselgasstödet och vill lyfta att långsiktighet i stöd till biogasproduktion är viktigt. Därför är det bra att biogasen främjas, eftersom den typen av produktion ger så många miljönyttor och möjligheter till inkomster för lantbrukare. Men vi konstaterar att biogas inte förutspås vara det främsta substitutet för arbetsmaskinerna.

Synpunkter gällande de rekommendationer som föreslås i utredningen

Vi ser positivt på att utredningen fortsatt rekommenderar bland annat att jordbruket fortsatt ska prioriteras inom Klimatklivet, att rådgivning inom *Greppa näringen* ska fortsätta, samt att satsning görs på bland annat forskning och utveckling av nya affärsmodeller. Att med hjälp av rådgivning öka produktiviteten ger ett lägre klimatavtryck per producerad enhet. Svenskt jordbruk har redan låga utsläpp av växthusgaser per producerad enhet och högt ställda krav på sig gällande miljö och djurskydd. Men ersättningen för dessa mervärden har uteblivit. Forskning och utveckling för att få fram nya affärsmodeller är en ständigt viktig fråga eftersom jordbruksföretagen är hårt pressade ekonomiskt. Och i övergången till ett fossiloberoende jordbruk är det en utmaning att få betalt för de merkostnader som uppstår. Därför vill vi betona vikten av satsningen på forskning och utveckling av nya affärsmodeller, möjligen i samarbete med handeln för att mer av det som konsumenten betalar ska gå till de som producerar hållbar mat. Den jordbrukare som väljer den fossilfria mineralgödseln kommer få kostnader som är 2–4 gånger högre än mineralgödsel producerat med fossila bränslen. En innovativ affärsmodell kan möjligen hämta hem denna merkostnad, där jordbrukaren får mer betalt för en mer hållbar produktion.

Övriga synpunkter

Även om utredningen inte omfattar biologiska utsläpp och utsläpp från djurhållning och mark, så vill vi ändå påtala att det är där den stora potentialen för minskad klimatpåverkan finns inom jordbruket. Utsläppen av metan och lustgas utgör mer än hälften av sektorns totala växthusgasutsläpp². Exempelvis konstaterade Klimatpolitiska rådet i sin rapport 2021 att det saknas styrmedel för att minska metan och lustgas inom jordbrukssektorn². Dessa diffusa och biogena utsläpp, tillsammans med utsläpp från odling av organogena jordar, står för en betydligt större andel av jordbrukets klimatpåverkan än vad användningen av fossil energi gör. I ett bredare klimatperspektiv är det viktigt att dessa utsläpp minskar. En stor minskning av metan och lustgas är svår att nå på annat sätt än en minskad animaliekonsumtion. Samtidigt är lantbruksföretagare med betande djur en förutsättning för bland annat den biologiska mångfalden i odlingslandskapet. Det är viktigt att framtidens styrmedel inte blir enögda utan att en minskning av jordbrukets klimatpåverkan går hand i hand med en stärkt biologisk mångfald och en livsmedelproduktion som också är socialt och ekonomiskt hållbar över tid. I detta är en ökad medvetenhet och ansvarstagande hos konsument och handel också viktiga pusselbitar.

Vi vill också betona att en liten del av jordbrukarna står för en stor del av produktionen, brukandet och därmed användandet av fossila insatsmedel och bränslen. Det är viktigt att dessa stora företag ges möjlighet att ställa om och att styrmedlen når dem.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av t.f. länsöverdirektören Magnus Peterson med rådgivaren Fredrik Fredrikson som föredragande. I den slutliga handläggningen har också rådgivaren Jannicke Hellberg samt t.f. enhetschefen Sophia Olander medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

2.) <https://www.klimatpolitiskaradet.se/wp-content/uploads/2021/04/klimatpolitiskaradetrappport2021.pdf>